

SUBSCRIPTION RATES
United States of America one year 60c.
Canada, Europe &c. one year \$1.50
Srbobran published every Thursday at
443 W. 22 Street, New York, N. Y.

СРБОБРАН

SRBOBRAN

SERB NATIONAL PAPER AND THE ORGAN OF THE SERB FEDERATION "SLOGA".

СРПСКИ НАРОДНИ ЛИСТ И ОРГАН САВЕЗА СЈЕДИЊЕНИХ СРВА СЛОГА

Број 354.

ЊУЈОРК, Н. Ј., ЧЕТВРТАК, 21. ЈУЛА 1916.

ГОДИНА 6.

ЗА ЧАСТ И СЛАВУ СРПСКОГ ИМЕНА

Уз овај чланак иде једна чист приход те продаје иде на исту сврху, на коју иде и сав новац, који убира Српска Народна Одбрана.

Колајне од меди, бронзе, стају 50п.

Наруџбе се врше непосредно код Српске Народне Одбране или код признатих пододбора њених.

Овде нема никакве приватне трговине, никакве јувовине за поједине шпекуланте — сав чист приход, преко покрића стварних трошкова, иде Српској Народној Одбрани.

*

Сад ми желимо да се мало више разговоримо поводом ових ствари.

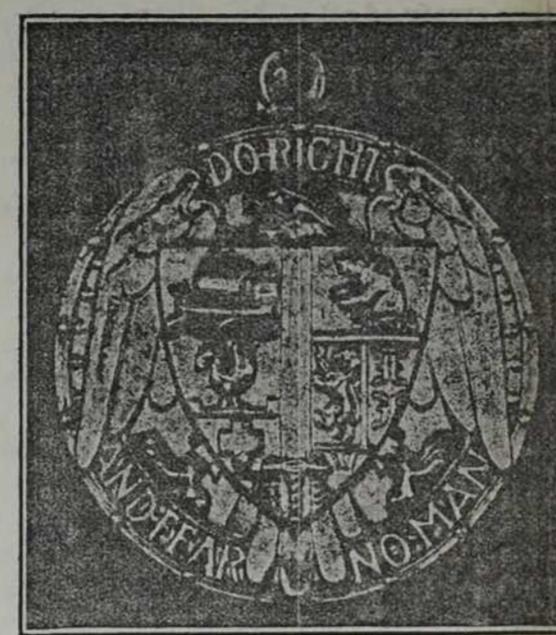
Мало ко од нас тачно схвата ону силну борбу, коју је Србија имала да поднесе од њеног постанка до данас.

На сваком кораку и данас још може се читати у неким на штима новинама, како је стварање Србије било лако, готово и грађујући се. Неким сељацима у Шумадији једног дана дошло нешто у главу, подпрашили пиштоље, срели Турке на друму и — ето ти Србије! Тако, од прилике, замишљају многи наши новинари, па чак и озбиљнији писци, историју стварања Србије.

Један од њих пре неки дан исприча: како је Србија у једно време била исто што и Босна под Калајем и Хрватска под Кујеном.

Отуда, из тако олаког схватања оних мука које је Србија поднела за ових сто година, произилази и оно неизбиљно и детињаство писање и причање о ономе што Србија треба сутра да буде III те федерација, те република, те троједна и т. д.

Ти људи, који тако говоре и пишу, нису достојни да одреше

ни ремена са опанака шумадијског сељака.

Стварање Србије било је један посао, какав нико у историји света, под истим околностима, обавио није.

Сад чујте ову причу:

Концем 18. века склопљен је уговор између Русије и Аустрије за поделу турског царства.

По том уговору Русији је имао припасти сав источни део Балканског Полуострва, Аустрији западни део. Том поделом српски народ био је пресечен у два дела и то на један немилосрдан начин: Само Косово Поље било је пресечено по средини; све на исток од Мораве до пред њену утоку у Дунав ишло је Русији — да током времена постане Бугарином. Тада, Србија је био је темељ целе руске и аустријске политике све до 1908. године — када је анексија Босне и Херцеговине отворила очи Русима, да иза Аустрије стоји Немачка и да ова тражи Цариград. А ради Цариграда је Русија и пристала на ову поделу Балканског Полуострва.

Два пута је руска војска прелазила Балкан: 1829. и 1876. године. Два пута је Русија прописивала Турској услове мира:

Једном у Једренима, а другом у Сан Стефану. Оба пута подношен је Србији нож под грло и говорило јој се: Твоје је да једнога дана, када за то дође згодан час, паднеш у ћељусти хабзбуршких вампира!

Србија је ћутала — али није очајавала.

О Аустрији да и не говоримо. Она је спокојно чекала свој час: да јој Србија, окупана толиком крви, окићена толиком славом, тога и тога дана дође у наручје — и без пушке и без мртве главе.

На таком се „сунцу“ Србија грејала читаво једно столеће!

Онда су дошли унутрашње борбе у Србији.

Све до тог доба Србија је била — анатемисана. Аустријска и руска политика сматрала је Србију за мртворођено дете и државе према њој управљале су само и искључиво према крају, осим Србије. Србија је под тим питањем стењала све до 1903. године. Тада, 1903. године — управо 1908. — за Србију је то питање решено коначно — докле Европа буде вољна да три монархични облик владавине. Дотле, до тог тоба, Србија се мучила као Христос путујући са крстом на леђима уз Голготу.

Стожерно питање у целој тој стотлетној борби било је ово: да ли је могуће да се у Србији учврсти средишња власт, централистичка — без које нема државе.

Од решења тог питања зависила је будућност Србије, свега српског народа.

Они, који се олако бацају блатом на Обреновиће — срањују их са Калајем и Кукном — нека запамте ово: Ко-лико су Караборђевићи дали Србији у борбама са непријателима с поља, толико су јој Обреновићи дали у борбама са непријателима изнутра.

1903. година била је најприроднија последица те борбе, која је била неизбежна.

Наши душмани разјапише своје вилице и почеше галами-ти: Срби су дивљаци...

Душмани?

Не само душмани, већ и наши сами рођени. Чеда Мијатовић у Енциклопедији Британици, која се пре неког времена распирода у Америци у читав милијун примерака, говори о

1903. години: „Изјутра рано, 11. јуна, завреници поседоше

Држава је једна ствар чудновата... Ништа текже је створити једну државу. Унутрашње борбе у држави су неизбежне, као што су неизбежни болovi при порођају детета. Унутрашње борбе срушиле су стару римску државу; срушиле су и стару средовечну грчку државу. Оне су сили франчако царство разбиле у пармпарчета. — У овој Србији била је у питању једна ствар: да се учврсти краљевска, централна власт, у једној земљи где те власти није било за неколико стотина година. Нема ни појма о држави онај, који мисли, да се та ствар даје постичи примењивањем „рецептата“ и готових планова. То је један процес дуг и пун опасности.

Ниједна држава на Балканском полуострву до данас није још то питање привела

крају, осим Србије. Србија је под тим питањем стењала све до 1903. године. Тада, 1903. године — управо 1908. — за Србију је то питање решено коначно — докле Европа буде вољна да три монархични облик владавине. Дотле, до тог тоба, Србија се мучила као Христос путујући са крстом на леђима уз Голготу.

Стожерно питање у целој тој стотлетној борби било је ово: да ли је могуће да се у Србији учврсти средишња власт, централистичка — без које нема државе.

Среће да је ћутала — али није очајавала.

Од решења тог питања зависила је будућност Србије, свега српског народа.

Они, који се олако бацају блатом на Обреновиће — срањују их са Калајем и Кукном — нека запамте ово: Ко-лико су Караборђевићи дали Србији у борбама са непријателима с поља, толико су јој Обреновићи дали у борбама са непријателима изнутра.

1903. година била је најприроднија последица те борбе, која је била неизбежна.

Наши душмани разјапише своје вилице и почеше галами-ти: Срби су дивљаци...

Душмани?

Не само душмани, већ и наши сами рођени. Чеда Мијатовић у Енциклопедији Британици, која се пре неког времена распирода у Америци у читав милијун примерака, говори о

1903. години: „Изјутра рано, 11. јуна, завреници поседоше

Ова унутрашња борба била је, сасвим природно, скочана са многобројним авантурама, које су непријатељи Србије знали необично вешто искористити против Србије и од ње на- правити читаво чудо.

Када слуге белгијског краља Леополда ломе ноге и руке урођеницима у Конгу, то се знало и није знало. О најмањој љубавној афери српских краљева распредале су стране но- вине баснословне приче.

Ништа Србија не дuguје свetu сас тране.

Сама је себе створила — из једног од најнеспренијих турских пашалука.

Дошла је судбоносна 1903. година.

Обреновићи у Србији упали су у једну ствар: да држава, централна државна власт, и- ма да буде над свим осталим у Србији. На ту „карту“ стави- ли су све своје. Милош иде из земље, кад су Руси под Порте изградили устав, који се косио са његовим идејама о држав- ној власти. Михаило се враћа из Крагујевца, када је видио, да су „господари“ — федера- листи — узели узде у своје руке. Милан и Александар, под неповољним утицајем спољних прилика, ту ствар заоштрава- ју до несношљивости — али обожија подносе своје жртве.

Среће да је ћутала — али није очајавала.

Од решења тог питања зависила је будућност Србије, свега српског народа.

Они, који се олако бацају блатом на Обреновиће — срањују их са Калајем и Кукном — нека запамте ово: Ко-лико су Караборђевићи дали Србији у борбама са непријателима с поља, толико су јој Обреновићи дали у борбама са непријателима изнутра.

1903. година била је најприроднија последица те борбе, која је била неизбежна.

Наши душмани разјапише своје вилице и почеше галами-ти: Срби су дивљаци...

Душмани?

Не само душмани, већ и наши сами рођени. Чеда Мијатовић у Енциклопедији Британици, која се пре неког времена распирода у Америци у читав милијун примерака, говори о

1903. години: „Изјутра рано, 11. јуна, завреници поседоше

двор војском, силом уђоше у о- даје и уморише краља Александра и краљицу Драгу на најсвирипји и најдивљачнији начин.“

Све до тог доба Србија је сматрана као мртворођено дете.

Те године, захваљујући овако „реклами“ од стране и оних, који су у Србији нашли и хлеба и с хлеба, над Србијом је био „сломљен штап“ — свак је био окренуо леђа Србији...

Данас: грб Србијин налази се уз грб Енглеске, Русије и Француске!

Ту част Србија није добила на поклон.

Све је било против ње.

Ту част добила је Србија својом крвљу, подвигима, које није у стању да покаже ниједна држава на свету.

*

28. јула 1914. године Аустрија објави рат Србији. Њен је рачун био тачан до у појединости. Читавих једанаест година цела страна штампа, кљукана из Беча, сипала је грдију за гrdјом на Србију. Читав месец дана — од 28. јуна до 28. јула — југословенска фукарја у Хрватској, Босни и Херцеговини изливала је свој гњев над свима, који су и најмање имали љубави према Србији.

Рачун је био ту: Србија је била готова да буде смрвљена једним ударцем. Толико су Немци рачунали на то да су по-купшали да „оједном трошку“ сврше и остale рачуне своје:

да се промакну кроз Цариград и опљачкају Француску. Пред светом, кљуканим клеветама о Србији, они су оптуживали Ру-сију и Француску не за њихове непосредне „грехове“, већ за то, што штите српске варваре и разбојнике!...

И онда бива оно што ће о

Божја реч

Јанко Веселиновић

(Срштетак.)

— Подай дете

АЛАСКА ЗА РАДНИКЕ

У Аласци је уведен закон за заштиту радника 29. априла 1915. Тада закон важи од 28. јула 1915. и прописује следеће:

Одштета се добија — за повреде, које проузрокују онеспособљење за рад за време дуже од две седмице; за смрт, која наступа од самог рада и у току рада, а едако намере радника да сам себе или другога озледи и ако радник није био у пијаном стању.

Индустрије, за које важи овај закон: У рудницима где ради пет или више радника, изузев да се изборима то друкчи уреди. (Дакле на изборима може се ова одредба оборити или преиначити.)

Особе, које имају права на одштету: — У приватним подuzeћима сви радници у поменутим индустријама (дакле само у рудницима); контрактори и подконтрактори немају права на одштету. Овај закон не обухвата држана подuzeća.

Ко плаћа одштету? — Власник подuzeћа.

Величина одштете:

Осмртнина: — 1. Ако је по-

гинули ожењен, удовица добија \$3000, и свако дете испод 16 година добија по \$600 и родитељ или родитељи, који су зависили од погинулог добијају по \$600; ако нема удовице, даје се по \$3000 сваком малом детету и по \$600 сваком детету испод 16 година. Укупна свита не може бити већа од \$6000. — 2. Ако погинули није био жењен, добијају родитељи по \$1200. — 3. Ако погинули нема никога, плаћају му се погребни трошкови до \$150, и остали трошкови, ако их има до \$150.

Одштета за повреде: 1. Ако је за увек онеспособљен, радник добија \$3600; жена му, ако је на животу, добија \$1200; свако дете испод 16 година добија по \$600. — 2. Ако је радник привремено онеспособљен за рад, добија половину своје плате за време од 6 месеци — ако за све то време не може да ради. — 3. Ако је делимично становно онеспособљен (лишен кога дела тела) издају му се одређене свите према озледама и према броју дече.

Спорови се решавају на суду са и без пороте.

ЦАР ЛАЗАР ЗИДА ЗАЦУЖБИНУ.

Службу служи славни кнез Лазар

У Крушевцу шанцу шареноме,

Службу служи светог Амосија:

Сву господу зове на светога

Са књигама и са здравицама.

Скупши муз сва српска господа

На њојију по редом у свори посади

По господству и по старјешинству,

Уврх своре славни кнез Лазаре

Ту сједоше пти вино хладно.

Тамак бише вина највишега,

И о сваком добру бесјеаху,

Ал' пошта гospођа Милиса,

Лако шта по царском дивану,

На њојију је до девет кемера,

Испод града до девет ћердана,

А на глави девет перишана,

Поврх тога круна позлаћена

А у њојији три камена драга,

Сјаје новом како да јој сунце

На бесједи славном Лазару:

„Господине, славни кнез-

Лазар!

Зазор мене у те погледати.

А камо ли с тобом говорити.

Бит' не може, говорити хоћу.

Што бијају Немањићи стари,

Шароваши, па и преминуше,

Не трпаше на гомило благо

Но гралише њиме задужбине Сагратише многе манастире, Сагратише Високе Дечане, Баш Дечане више Ђаковице; Пакаршију више Пељије равне; У Лренини бијела Девича; И Петрову пркву под Пазаром; Мало више Ђурђеве Ступове, Сопотке наврх Рашке хладне, И Тројицу у Херцеговине,

Позкују јању у Староме Влаху, И Павлину испод Јадовника.

Студеницу испод Бовеника;

Пркву Жичу више Караповца;

У Призрену пркву Св. Петку;

Грачаницу у Косову равном —

Све то јесу њине задужбине;

Ти остале у столу њиноме

И потрина на гомиле благо.

А не гради нигде задужбине;

Ето нама неће пристат' благо

Ни за здравље, ни за нашу

душу,

А ни нама, ни коме нашему.”

Тад говори славни кнез-

Лазар:

Чујете ли, сва српска господа

Шта говори гospођа Милиса,

Јер не градим нигде задуж-

бине?

Хоћу градит' пркву Раваницу

Пољубише се ка' стари зна-

чи.

— Их, брате!... од кад те

нисам видео! — вели Иван.

— Ни ја тебе!

— На како си?

— Богу вала, никад боље!

А ти?

— И ја!

— Од куд овде?

— Трговином.

— Зар још тргујеш?

— Још!

— Коме течеш, по Богу?!

— Сину! — вели Стеван

поносито.

— Сину??

— Јест сину!

— А кад ти се наш'о?...

Је ли колики? — пита Иван

све већем чуду.

— Јеси био у пркви?

— Јесам!

— Јес' чуо појање?

— Јесам. Па шта?

— То је мој син!...

Иван га гледа пренеражен.

— Ама зар твој?! А од куд?

У Ресави крај воде Равана; Имам блага колико ми драго, Ударију темељ од олова, Па ћу цркви саградити платна, Саградићу од сребра бијела Покрићу је жеђенијем златом, Нодизати дробнијем бисером, Попуњати драгијем камењем.” Сва господа на ноге устала, И часно се кнезу поклонила: „Гради, кнезе, бије ти за душу,

И за здравље Високом Стевану.”

Но ту сједи Обилић Милошу,

Сједи Милош доље удно своре,

Милош сједи, ништа не бесједи.

Ал' то виђе славни кнез-Лазаре

Ће му Милош ништа не бесједи

Наздрави му златну купу вина

„Здрав да си ми, војвода

Милошу,”

Па ми и ти штогој проговори,

Јера хоћу задужбину градит’.”

Скочи Милош од земље на ноге

Скиде с главе самуру и членке,

Па је часно кнезу подворио;

Додаши му златну купу вина,

Не пије је, поче бесједити:

„Хвали, кнезе, на бесједи

твојој.”

Што ти хоћеш задужбину

градит’?”

Време није, нити може бити.

Узми, кнезе, књиге цароставне,

Те ти гледај што нам књиге

кажу:

Настало је пошљедње вријеме,

Хоће Турци царство преузети,

Хоће Турци брзо царовати;

Обориће наше задужбине,

Обориће наше манастире,

Обориће пркву Раваницу,

Ископаће темељ од олова,

Слијеваће у топове ћулове,

Te ће наше разбијат' градове;

И првки ће растурити платна,

Слијеваће на хате рахтве;

Хоће пркви покров растурити,

Кадунама подлизат' ћердане;

Повадиће то драго камење

Ударат' га сабљам' у балчаке

И кадама у златно прстене.

И кадама у златно прстене.

Већ ме чу ли, славни кнез-

Лазаре,

Ја копамо мермара камена,

Да градимо пркву од камена.

И Турци ће царство преузети

И наше ће задужбине служити;

Од вијека до суда божјега:

Од камена ником ни камена.”

Кад то зачу славни кнез-

Лазар:

Чујете ли, сва српска господа

Шта говори гospођа Милиса,

